

sikkert mange Steder meget betydelig Interesse for den allerede i Forvejen.

Fraenkel: Ogsaa jeg mener, at en Diskussion om dette meget vigtige Spørgsmaal er af det gode, skønt jeg lige saa lidt som de andre ærede Talere venter, at Lovforslaget skal blive gennemført. Min Interesse for Ungdommen og dens Udvikling, Befæstelsen af det, den har lært i Skolen, og den videre Udvikling deraf er lige saa levende som den ærede Ordfører for Forslagsstillernes (K. M. Klausen), og for saa vidt ser jeg med Glæde et Lovforslag som dette blive forelagt. Men jeg finder ikke Tidspunktet heldigt valgt, og der er ogsaa Ting i Indholdet, som jeg ikke kan slutte mig til. Hvis det nogen Sinde har været rigtigt, at „hvad du evner, kast av i de nærmeste Krav“, gælder det i denne Tid, og de nærmeste Krav, der stilles til os, er saa store, at det kan blive vanskeligt at tænke paa andet. Og saa kommer Tiden efter Krigen, hvor der, om jeg saa maa sige, paa alle Omraader skal finde en Nyorientering Sted, hvilket ogsaa, forekommer det mig, stiller sig som en Hindring for Gennemførelsen af et Lovforslag som dette. Hertil kommer, at vi nu har et Skolelovsforslag til Behandling, der ganske vist kun vedrører en begrænset Del af Landet, Hovedstaden og de nærmeste Kommuner, men som paa den ene Side er meget vidtgaaende, set i Forhold til den hidtidige Tilstand, og som paa den anden Side maa ventes, saafremt det gennemføres, at ville medføre Konsekvenser for hele Landet. Jeg kan nu ikke tænke mig, at det blev Tilfældet, uden at det, der tilsigtes ved det foreliggende Lovforslag, maatte tilpasses til den Ordning, der saaledes blev vedtaget med Hensyn til det almindelige Skolevæsen.

Vender jeg mig dernæst til Indholdet af Lovforslaget, er der det at bemærke, at om man end ikke kan sige, at Lovforslaget helt ud er præget af Tvang, er der alligevel et Tvangsmoment i det, og et saadant gaar jeg overalt i Lovgivningen nødig med til, og da navnlig paa Omraader som dette. Det paalægges, hedder det i § 1, samtlige Kommunalbestyrelser at oprette Fortsættelsesskoler for Ungdommen mellem 14 og 18 Aar. Hvad vil nu det sige, at Staten paalægger noget? Hvor megen Tvang er der i dette Paalæg? Hvor megen Frihed er der i det? Det hedder saa videre, at hvis Kommunen ikke følger Paalæget, vil en Afstemning blandt

Beboerne kunne tvinge den dertil. Men hvorfor dog ikke i dette Forhold basere sig helt paa Friheden og sige, at hvad det kommer an paa, er: Vil Beboerne i Kommunen det, eller vil de det ikke? Hvis Kommunens Beboere vil det, er Lovgivningsmagten jo villig til at stille de fornødne Midler til Raadighed.

Ledemotivet i den ærede Ordførers (K. M. Klausen) Udtalelser var dette: Vi forsømmer dansk Ungdom. Deri kan jeg paa ingen Maade give den ærede Ordfører Ret. Naar man stiller Redskaberne til dansk Ungdoms Raadighed, kan man ikke sige, at man forsømmer den. Den ærede Ordfører anførte et Eksempel, som gik ud paa at vise, at et Sogneraad, der havde modsat sig en videregaaende Undervisning, var blevet tvunget til at indføre den, endogsaa af et Mindretal indenfor Sogneraadet. Dermed anviser den ærede Ordfører netop den Vej, der efter min Mening skal gaas, nemlig at man agiterer for en saadan Sag. Saa gad jeg dog nok set, om ikke en Sag som denne skulde kunne — og forholdsvis let — lade sig gennemføre.

Hvad der har tiltalt mig i Lovforslaget, er, at der i allerførste Linie tages Sigte paa de elementære Fag, paa Grundfagene, som de kaldes, Dansk, Regning og Skrivning, og dernæst paa, hvad der kan bringes i Forbindelse med den praktiske Gerning, som vedkommende unge Menneske er blevet sat til. Men af den ærede Ordførers Udtalelser forstod jeg dog, at han ønskede, man skulde gaa videre, hvilket ogsaa er antydnet i Lovforslaget, og idet han nævnedes et bestemt Fag og skød det stærkt frem, hvad ogsaa den højtærede Minister gjorde, finder jeg Anledning til at sige et Par Ord herom. Det er det Fag, vi her i Landet mærkeligt nok kalder for Samfundslære. Samfundslære er et overordentlig vigtigt Fag, og naar det drejer sig om en Undervisning, der gaar ud over det elementære, og navnlig en Undervisning, der bydes Folkets store Masse, er Samfundslære maaske det vigtigste af alle Fag. Det er ogsaa et meget vanskeligt Fag. Men det er rigtig nok ikke det, man her i Landet forstaa ved Samfundslære. Det, man her sædvanlig kalder Samfundslære — og det er efter min Mening en stor Fejl, at Universitetet har tilladt, hvad det let kunde have hindret, at den forkerte Betegnelse blev knyttet dertil —, er en anden nyttig Viden-skab, den, man f. Eks. kunde kalde Forvaltningslære. Men Samfundslære er det bare ikke. Til Samfundslære er uadskille-